

Brüssel, 18. september 2026
(OR. en)

13422/26

Institutsioonidevaheline
dokument:
2026/0286 (COD)

AUDIO 107
TELECOM 436
COMPET 1095
JEUN 214
MI 908
DIGIT 237
CONSOM 267
DATAPROTECT 290
JAI 1179
DISINFO 64
CT 110
ENT 231
CES 19
CDR 206
CODEC 1710

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	17. september 2026
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2026) 680 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE ELi lähenemisviis laste internetiturvalisusele

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2026) 680 final.

Lisatud: COM(2026) 680 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 17.9.2026
COM(2026) 680 final

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

ELi lähenemisviis laste internetiturvalisusele

1. Sissejuhatus

Digimaailm on teadmiste, uute tutvuste ja loovuse kuningriik. Samas on platvormide ärimudelid välja töötatud eesmärgiga hoida kasutajaid veebis võimalikult kaua kinni, tingides massilise „internetis istumise“ ja luues võimaluse kasutada ära laste nõrku kohti. 2026. aasta Eurobaromeetri uuringu kohaselt veedavad teismelised internetis koolipäevadel keskmiselt 4,5 tundi ja nädalavahetusel isegi 6,1 tundi¹.

On tõendatud, et mida varem lapsed hakkavad internetti kasutama, seda pikem hakkab olema nende tõenäoline ekraaniaeg. Enne 10aastaseks saamist sotsiaalmeedia kasutamisega alustanute ekraaniaeg nädalavahetusel on kogutud andmete kohaselt 7,5 tundi päevas, samas kui pärast 14aastaseks saamist alustanute puhul on sama näitaja 5,7 tundi. **See seab tõsise löögi alla noorte vaimse tervise, mis on suuremas ohus kui kunagi varem.** Ühel kolmest teismelisest on stress või tunne, et ta on sotsiaalselt tõrjutud, ja keskendumisprobleemid. Üks neljast lapsest puutub veebis praegusel ajal kokku kahjuliku ja häiriva sisuga vägivallast ja vaenukõnest ebarealistlike kehaideaalide ja väärinfoni. Samuti on neljast lapsest üks sattunud veebis enne 18aastaseks saamist seksuaalse sisuga kontakti otsivatele isikutele, sealhulgas kogenud soovimatut/sunnitud seksiteemalist suhtlust ja peibutamise eri vorme². Ehkki see võib juhtuda kõigi lastega, on risk eriti suur haavatavate laste puhul ning tüdrukuid ja poisse ähvardavad ohud ei ole sama laadi.

Nagu kinnitavad ka OECD rahvusvahelise õpilaste hindamise programmi (PISA) 2025. aasta tulemused, peetakse tähelepanu hajumist digivahendite mõjul meie laste haridustulemuste halvenemise algpõhjuseks. Tähelepanu hajumine digivahendite toimel mõjutab noorte õppimist ja on põhioskuste vähenemise peamine põhjustaja ELis. Sotsiaalmeedia ületarbimine ja liigne ekraaniaeg põhjustavad eelkõige puudujääke teabe hindamisel, eri allikatest pärit seoste loomisel ja kriitiliselt mõtlemisel.

Probleemi teravdab veelgi tehisintellekti loodud kahtlase sisu, nagu süüvõltsingud või tehisintellekti juturobotite või -tehisarukaaslaste antavate ohtlike nõuannete levik. Seksuaalse alatooniga pilte jagama on survestatud üht kümnest teismelisest, see tähendab miljoneid noori Euroopas. Tegu ei ole pelgalt passiivse kokkupuutega, mis jääb virtuaalmaailma piiresse: selline sisu kujundab, soodustab ja premeerib riskikäitumist, nagu teiste või enese vastu suunatud vägivald, näiteks söömishäired või hulljulged teod, mida sooritatakse ja filmitakse tähelepanu ja heakskiidu pälvimiseks ning millel on teatud juhtudel olnud saatuslikud tagajärjed.

Liidul on juba valmis kindel vundament, millele ehitada alaealiste kaitse internetis. Digiteenuste määruse kohaselt peavad veebiplatvormid tagama oma teenuste põhielementide valikul alaealiste turvalisuse. Lisaks sellele sisaldab ELi õigusraamistik ulatuslikke meetmeid, et kaitsta lapsi, kui nad kasutavad voogedastusteenuseid, veebipõhiseid mängu, netipooide ja tehisintellektitooteid. Isikuandmete kaitse üldmäärusega on ette nähtud konkreetsed reeglid ja kaitsemeetmed seoses isikuandmete, sealhulgas laste isikuandmete kasutamisega. ELi tarbijakaitsenormidega, näiteks ebaausate kaubandustavade direktiiviga, kaitstakse alaealisi kui haavatavaid tarbijaid.

Nende õigusaktide täitmise tagamine on olnud üks komisjoni keskseid prioriteete. Näiteks algatas komisjon digiteenuste määruse alusel õigusnormide täitmise tagamise menetluse ettevõtjate ByteDance ja Meta suhtes seoses nende veebiplatvormide nn lipulaevade TikToki ning Facebooki ja Instagrami sõltuvusttekitava disainiga ning seoses puuduliku vanusetuvastusega Facebookis ja Instagramis. Samuti on komisjon alustanud õigusnormide

¹ Liigse ekraaniaja ja sotsiaalmeedia mõju noorte vaimsele tervisele – juuni 2026 – Eurobaromeetri uuring.

² <https://www.childlight.org/reports/itl-interim-update-2026>

täitmise tagamise menetlust platvormi X vastu seoses Groki genereeritud lasteporno ja selle levitamise. Tarbijakaitsealase koostöö võrgustiku raames on komisjon ja liikmesriikide asutused tegelenud kahjulike tavade muu hulgas veebipõhiste mängude ja e-kaubanduse puhul³. Lisaks sellele on andmekaitseasutused võtnud meetmeid Meta, TikTok, X-i jne vastu seoses laste isikuandmete väärkasutusega.

Kuid **juba kehtivatest normideest ei piisa**. Praeguse ELi õigusraamistikuga ei nähta ette vanusepiiri juurdepääsuks platvormidele ja teenustele, millel on eakohatud või ohtlikud elemendid ja sisu. Ka ei ole sõnaselgelt keelatud kasutada tavapäraseid problemaatilisi elemente nagu lõputu kerimine, pidevad teavitused ja kahjulikud soovitusüsteemid. Lisaks sellele ei ole kehtiva liidu raamistikuga ette nähtud piisavalt põhjalikku ühtlustamist ega üksikasjalikku teavet selle kohta, kuidas käsitleda alaealistele kättesaadavate digitoode ja -teenuste sõltuvusttekitavaid disainielemente. Samuti puudub õiguskindlus seoses vanusekontrollisüsteemide ja tehnoloogiaettevõtete vastutusega oma teenuste ülesehituse eest.

Nagu 2025. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus välja kuulutatud, tehti vastavale **erikomiteele** ülesandeks nõustada komisjoni presidenti laste internetiturvalisuse tagamist puudutava Euroopa lähenemise väljatöötamisel. Erikomitee kaasas mitmesuguseid sidusrühmade rühmi ning kuulas ära eri taustaga ja nii liidu kui ka partnerriikide eksperte. Komitee nõupidamiste tulemusena sündis erikomitee kaaseesistujate aruanne, milles esitati töö tulemused ja peamised soovitused⁴.

Peale selle on laste internetiturvalisust nimetatud üheks üleilmsetest probleemidest, mille lahendamiseks on vaja partnerite tihedat koostööd. Hiljutine Meta kohtuasjas saavutatud kokkulepe Ühendriikides näitab, kuidas teenuseosutajad on praeguseks taibanud, et järjest enam peetakse neid nii kohtuorganite kui ka ühiskonna poolt vastutavaks nende laste turvalisuse eest, kellele nad teenuseid osutavad⁵. ELis kaaluvad paljud liikmesriigid alaealiste kaitseks internetis mitmesuguseid õigusloomealaseid algatusi, ennekõike vanusepiiri kehtestamist teatavate teenuste puhul⁶. **Kuid viimased sündmused on selgelt esile toonud selle küsimuse juriidilise keerukuse**, samuti vajaduse kasutada sihipärast ja proportsionaalset lähenemist ning kaitsta põhiõigusi⁷.

Kõike seda arvestades on **kõige kohasem meetod** lapsi internetis ähvardavate ulatuslike ja tõsiste ohtude tõkestamise **jätkamiseks otsustav, põhjalik ja kiire tegutsemine liidu tasandil**. See on vastus Euroopa Ülemkogu, kaasseadusandjate ja peamiste sidusrühmade üheselt mõistetavatele üleskutsetele, milles rõhutatakse vajadust Euroopa ühtse lähenemise järele, et kaitsta ühtviisi kõiki internetis tegutsevaid lapsi liidus. See võimaldab Euroopal ühekorraga ja lõplikult piirata tehnoloogiaettevõtete ulatuslikku ja kahjulikku juurdepääsu Euroopa lastele, et nad saaksid elada ilma algoritmidega. Sest „Euroopa usub, et lapsi peaksid kasvatama nende vanemad, mitte algoritmid“.

³ Näiteks *Star Stable Online* puhul uuris tarbijakaitsealase koostöö võrgustik otsesest ostusurvet lastele, pealesunnitud müügi taktikat ja ebaselget teavet mängusiseste vääringute kohta ning nõudis, et ettevõtja võtaks kohustuse oma tegevust korrigeerida. Lisaks sellele on pooleli tarbijakaitsealase koostöö võrgustiku koordineeritavad tarbijakaitsenormide rikkumist puudutavad menetlused Temu ja Sheini vastu seoses petuelementide, võltsallahindluste ja muude ebaausate kaubandustavadega.

⁴ „Laste internetiturvalisus: kuidas alaealisi kaitsta ja võimaldada neil ise ennast kaitsta“ (asub aadressil https://commission.europa.eu/document/download/d833504d-5ec3-4fac-945f-38e7d0bd5326_en?filename=Special-panel-report.pdf).

⁵ <https://www.oag.state.va.us/media-center/news-releases/3105-attorney-general-jay-jones-announces-a-17-billion-landmark-settlement-with-meta-with-353-million-guaranteed-for-virginia>

⁶ 17 liikmesriigis on ettevalmistamisel või läbirääkimisel õigusaktide eelnõud.

⁷ <https://www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2026/2026911DC.htm>

2. Laiahaardeline ja ambitsioonikas lähenemine Euroopa tasandil: Määrus EU KIDS ACT

Liidu lähenemine annaks alaealistele võimaluse kasutada ära digiteenuste hiiglaslikku potentsiaali ning kaitseks neid samal ajal väärkohtlemise ja ärakasutamise eest. Sellega **tuleb piirata tehnoloogiaettevõtete juurdepääsu lastele, mitte vastupidi**. Rõhutada tuleb asjaolu, et peamine vastutus turvaliste veebikeskkondade loomise eest lasub digiteenuste osutajatel. Selles tuleb arvestada kasvavate laste areneva küpsusega ja nende eestkostjate rolliga, panemata samas neile liigset vastutust. Seega peaks liidu lähenemine olema laiaulatuslik ja kollektiivne, arvestama laste eaga ja tuginema reaalsele riskidele, millega lapsed internetis kokku puutuvad. Selle aluseks peaks olema laste õigused kui põhiõigused vastavalt ELi põhiõiguste hartale ning ennekõike tuleks lähtuda lapse huvidest.

Käesoleva teatisega vastuvõetavas **määruses EU KIDS ACT esitatakse üks ja kogu ELis kehtiv reeglite kogum, mis tagab ühesuguse kaitse kõigile lastele kogu liidus, ja mitmesugused abivahendid vanematele ja hooldajatele**⁸. Ettepanekuga vähendatakse ohtu, et reeglid on liikmesriikide lõikes killustatud, ja antakse suurem õiguskindlus ühtsel turul tegutsevatele ELi ettevõtjatele.

Ettepanek puudutab sotsiaalmeediat ja muid digiteenuseid (sotsiaalmeedia+), see tähendab teenuseid, mis kujutavad enesest alaealistele kõige suuremat ohtu. Nende hulgas on sotsiaalmeediateenused, videojagamisplatvormid ja veebipõhised mängud, mille puhul esinevad konkreetsed nende ülesehitusega seotud riskid alaealistele, aga ka tehisintellekti juturobotid ja tehisarukaaslased, see tähendab virtuaalsed abilised, mis võivad anda alaealistele nõu vaimse tervise ja enesearengu kohta. Seda ei kohaldata hariduse eesmärgil või ametiasutuste poolt välja töötatud ja käitatavate teenuste suhtes, samuti mitte tööstusliku ega kutsetegevuses kasutatava tehisintellekti suhtes. Ettepanekus rakendatakse **kombineeritud lähenemisviisi**, mis koosneb i) kogu ELis kehtivast vanusepiirangust ja ii) nõuetest seoses sisseprojekteeritud turvalisusega.

2.1 Kogu ELis kehtiv vanusepiirang sotsiaalmeedia kasutamisele

Keskne probleem on jätkuvalt laste pääs platvormidele ja riskide seisukohast on oluline vahe, kas neil on võimalik teha oma isiklik konto või mitte. Seda silmas pidades **keelatakse ettepanekuga sotsiaalmeediaplatvormidel juurdepääsu võimaldamine alla 13aastastele lastele ning kehtestatakse kogu ELi hõlmav vanusepiirang, mille kohaselt alaealine saab isikliku konto avada alates 15. eluaastast**, samal ajal tagatakse järkjärguline lähenemisviis. Eelkõige nähakse ette järgmine.

0–3aastastel lastel ei tohiks olla juurdepääsu ühelegi ekraanile. Selles eas lapsi kui digitaalmeedia passiivseid kasutajaid ähvardavad ennekõike inimsuhetega seotud riskid. Sageli tekivad need riskid siis, kui vanem või hooldaja kasutab väikelapse rahustamiseks või lõbustamiseks digiseadet, selle asemel, et temaga otse suhelda. See võib mõjutada lapse tähelepanuvõime, keele ja nägemise arengut, samuti sotsiaal-emotsionaalsete võimete väljakujunemist. Seega peaksid vanemad ja hooldajad esikohale seadma vahetu suhtlemise, piirama lastega tegeledes aega, mille nad ise sotsiaalmeedias veedavad, ja vältima laste ekraanikasutust.

3–13aastastel lastel ei tohiks olla mingit juurdepääsu sotsiaalmeediale. Videojagamisplatvormide pakkujad võivad siiski pakkuda lapsedõbralikke teenuseid, näiteks õppematerjale või eakohast meelelahutust, mida eestkostjad võivad lubada oma lastel jälgida

⁸ Mõiste „vanemlus“ määratluse suhtes kehtivad iga ELi liikmesriigi õigusaktid.

järelevalve all olevas keskkonnas. Selleks peavad platvormid pakkuma vanematele või eestkostjatele hõlpsasti kasutatavat vahendit, millega seada täiskasvanu kontole lastele kasutada andmisel piirang, mis võimaldab kasutada ainult lapsesõbralikke teenuseid, ning piirata lapse ekraaniaega ühe tunnini päevas. See lähenemisviis on kooskõlas erikomitee kaasesistujate soovitustega ja võimaldab lastel kasvades tehnoloogiaga tasapisi tutvuda. Samas kaitseb see neid igasuguse põhjendamatu sekkumise ja sõltuvusttekitavate disainielementide eest, millega nad muidu kokku puutuksid.

Lastele, kes on saanud 13, kuid pole veel 15 aastat vanad, võivad vanemad või hooldajad luua minikontod sotsiaalmeedias ja videojagamisplatvormidel, mis oleksid lubatud alates 13. eluaastast. Sellised kontod oleksid rangelt piiratud võimalustega ja vanemate kontrolli all. Sotsiaalmeedia puhul oleks lubatud piiratud arv ainult kaaslastest koosnevaid kontakte ja lubatud ekraaniaeg piirduks ühe tunniga päevas. Lisaks sellele saaksid vanemad ja hooldajad oma vanemlikule vastutusele toetudes jälgida ja kontrollida lapse konto kasutamist spetsiaalse hooldajarakenduse kaudu.

15aastased ja alla 18aastased teismelised saaksid luua omapead omaenese sotsiaalmeedia- ja videojagamisplatvormikontod, tagades samas ikkagi, et keskkond, kuhu nad nii pääsevad, on projekteeritud turvalisena. Sel perioodil on vanematel ja hooldajatel jätkuvalt väga oluline roll.

2.2 Sissprojekteeritud turvalisus

Lisaks eespool kirjeldatud meetmetele nähakse määrusega EU KIDS ACT kõigi selle kohaldamisalasse kuuluvate teenuste puhul ette kohustus projekteerida need turvalisena, lähtudes teatavatest rangetest reeglitest ja põhimõtetest. See tagab nende turvalisuse ja eakohasuse. Ennekõike seisneb see järgmises.

- **Puuduvad sõltuvusttekitavad disainielemendid**, nagu lõputu kerimine, kunstlikud teavitused või teatavad premeerimiselemendid.
- **Soovitussüsteemid on reguleeritud**, see tähendab olemas on võimalus soovitatavat sisu valida, seadistada ja kontrollida, vältida laukaefekti ja minna mööda interaktsioonil põhinevatest signaalidest.
- **Turvalised kontoseaded**, et hoida sisu avalikustamise eest, lülitada ohtlikud seadmed vaikimisi välja ja alaealisi üheselt mõistetavalt teavitada.
- **Puuduvad soovimatud kontaktid teiste kasutajatega**. Kontoomanikule tundmatud kasutajad ei saa temaga enne kontakti kinnitamist ühendust võtta, kasutaja gruppidesse lisamiseks on vaja tema sõnaselget nõusolekut, blokeerimine on lihtne ja anonüümne.
- Lastel on **lihtne kahjulikust sisust teatada** ja nende käsutuses on **võimalus kiiresti abi leida**.
- Tulemuslikud ja eakohased **vanemliku järelevalve vahendid**.

Neid reegleid ja põhimõtteid täiendavad spetsiaalselt väljatöötatud nõuded veebipõhiste mängudele, tehisintellekti juturobotitele ja tehisarukaaslastele, mis võimaldab asjaomase sektori eneseregulatsioonile tuginevat kaasreguleerimispõhist lähenemist. Lisaks sellele kehtiksid tarkvararakenduste poodide suhtes nõuded, mille aluseks on praegu käibivad eneseregulatsioonipõhised head tavad. Nad kasutaksid järjekindlalt vanusepiiranguid ja ei võimaldaks lubatud vanusest noorematel alaealistel rakendusi, näiteks mängu, alla laadida.

2.3 Vanusekontroll

Lisaks sellele reguleeritakse ettepanekuga **privaatsust austavaid ja lihtsalt kasutatavaid vanusekontrollisüsteeme** ja nende toimimist.

Määrusega EU KIDS ACT pannakse sotsiaalmeediateenuste osutajatele ja videojagamisplatvormidele kohustus **kontrollida uut kontot avava kasutaja vanust**. Selleks kasutatakse ELi vanusekontrolli vahendit või muud ametiasutuste pakutavat lahendust, mis võimaldaks samaväärset täpsust, usaldusväärsust, töökindlust, privaatsust ning diskrimineerimise ja sekkumise vältimist. Olemasolevate kontode puhul tehtaks vanuse puhul tagasiulatuvalt proportsionaalset ja mitte lauskontrolli (näiteks kui tegu on kontoga, mis on loodud palju aastaid varem või seotud kontoomaniku krediitkaardiga). Eriti veebipõhiste mängude puhul oleks iga mängu puhul nõutav märkida **soovituslik iga selle kasutamiseks** ja tarkvararakenduste pood kohaldaks enne mängu allalaadimist ranget vanusekontrolli.

2.4 Täitmise tagamine

Laste tulemusliku kaitse tagamiseks on eluliselt tähtis range täitmise tagamine. Määrus EU KIDS ACT tugineb olemasolevale digiteenuste määruse ja tehisintellektimääruse **täitmise tagamise struktuurile**. Kohustus tõendada vastavust uutele eeskirjadele on pandud teenuseosutajatele. Seepärast on väga suured digiplatvormid kohustatud esitama nõuetele vastavuse kava sõltumatule audiitorile, kes peab uut teenust, funktsiooni või funktsiooni põhjalikult hindama. Komisjon võib nõuda, et teenuseosutaja pakuks välja parandusmeetmed, kui komisjon leiab audiitori aruande põhjal, et nõuetele vastavuse kava sisaldab puudusi. Lisaks sellega kehtestatakse määrusega järelevalvetasu, et tagada komisjoni üleliidulise nõuete täitmiseks ja järelevalveks tehtavale tööle tulemuslik rahastamine ja toetus. Täitmise tagamise struktuuri kohaselt **tegeletakse esmajärjekorras alaealistega seotud kaebustega**.

Kuna tehnoloogia areneb kiiresti, nähakse ettepanekuga ette **läbivaatamisklausel**, et arvestada võimaliku vajadusega õigusraamistikku ajakohastada.

3. Täiendavad meetmed

3.1. ELi täiendavad regulatiivsed meetmed

Määrusega EU KIDS ACT kehtestatakse eraldi reeglid nendele digiteenustele, mille kasutamine kujutab enesest alaealiste turvalisusele ja arengule kõige suuremat ohtu. See lähtub järkjärgulise juurdepääsu põhimõttest ja eesmärgist tagada, et turvalisus on teatud elementidesse sisse projekteeritud. Samal ajal on oluline tagada alaealiste turvalisus kõigi teenuste ja toodete puhul, mille lapsed võivad internetist leida, ja et kaubandustavad, millega nad kokku puutuvad, ei sea ohtu nende tervist ega julgeolekut.

Tulevane **digitaalse õigluse akt** ja **tarbijakaitsealase koostöö määruse** läbivaatamine on oluline võimalus anda laste ja teismeliste kaitsele ELi tarbijaõiguses keskne koht. Digitaalse õigluse aktiga uuendatakse horisontaalseid tarbijakaitse-eeskirju, et võidelda veebis rakendatavate kahjulike kaubandustavadega, mis võivad muu hulgas mõjutada lapsi kui noori tarbijaid, nagu ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud manipulatsioonid digikeskkonnas, ebaausad hinnastamise meetodid, problemaatiline mõjutusturundus ning probleemid digitaalsete lepingute ja abonementidega. Komisjon vaatab läbi ka tarbijakaitsealase koostöö määruse, et tagada parem jõustamine kõigi, eelkõige aga alaealiste hüvanguks, tuginedes määruse EU KIDS ACT kohasele jõustamisele ja täiendades seda. Komisjon kaalub läbivaadatud määrust ette valmistades võimalusi riiklike tarbijakaitseasutuste

koostööd normide täitmise tagamisel piiriülestes olukordades ning koondada konkreetsetel juhtudel uurimis- ja täitevolitused ELi tasandile.

Lisaks teeb komisjon ettepaneku vaadata läbi **audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv**. Selles on kavas täpsustada kahjuliku sisu kategooriad, mille eest videojagamisplatvormid peavad alaealisi kaitsma, ning selgitatakse ELi audiovisuaalvaldkonna eeskirjade kohaldatavust suunamõjutajate kui sisu pakkujate suhtes.

Lisaks kohase õigusraamistiku väljatöötamisele ja selle reaalse täitmise tagamisele peab liidu tegevus hõlmama mitmesuguseid toetavaid meetmeid, mida on kirjeldatud allpool.

3.2 Suurem sõnaõigus lastele ja noortele hariduse abil

Kõigepealt on **haridusel võtmetähtsus, et soodustada ükskõik millise lapse arengut**, kuna see annab alaealistele piisavad teadmised, et veebikeskkonda mõista, ja võimaldab neil teha vahet aktsepteeritava ja ohtliku käitumise vahel, sealhulgas internetis. Seda arvestades tuleb noored ilmingimata varustada oskustega, mida nad vajavad turvaliseks ja vastutustundlikuks sotsiaalmeedia+ kasutamiseks, sealhulgas tehisintellekti hoogustuva kasutamise kontekstis.

Seega võtab komisjon vastu **hariduspaketi**, et aidata koole nende töös digimaailma ja tehisintellektiga seotud oskuste edendamisel, samuti suurendada alaealiste teadlikkust sotsiaalmeedia+ mõjust vaimsele tervisele ja kognitiivsele arengule ning nende suutlikkust sellele vastu panna, **muu hulgas õpetajate ja koolijuhtide vastava ettevalmistusega**. Sellega seoses on võtmetähtsus psühholoogilisel toel, nagu ka põhjalikul ja eakohasel õppel.

Tulevase hariduspaketiga **pööratakse veelgi rohkem tähelepanu tehisintellektipädevuse alasele baasharidusele**, muu hulgas kasutades ELi ja OECD tehisintellektipädevuse raamistikku **põhi-ja keskkoolidele**, ning aidatakse koolidel töötada välja laste digitervist soodustavaid strateegiaid, mis keskenduvad nende turvalisusele ja hakkamasaamisele. Samuti käsitletakse selles turvalise, koostalitlusvõimelise ja digitaalse Euroopa haridusraamistiku tagamist ning pedagoogilisest seisukohast pädevat haridusalast sisu, ja aidatakse vähendada Euroopa strateegilist sõltuvust haridustehnoloogia vallas.

Juba praegu pakuvad ELi kaasrahastatavad **turvalisema interneti keskused** tõhusat ja usaldusväärset abi laste turvalisuse tagamiseks internetis. Keskuste kohapealne olemasolu, ulatuslik tegevus ja eriteadmised teevad võrgustikust liikmesriikide jaoks väärtusliku partneri tõhusate riiklike strateegiade väljatöötamisel turvalisema ja parema digikeskkonna tagamiseks lastele. Sellele tööle tuginedes kavatseb komisjon anda eri rühmadele, sealhulgas lastele, hooldajatele, kasvatajatele, koolidele ja reguleerivatele asutustele **oludega arvestavaid suuniseid uute eeskirjade kohta**. Muu hulgas tähendab see veebiseminare, kahju varajast avastamist, eakohase juurdepääsu haldamist ning tehisintellektipõhiste juturobotite ja kaaslaste turvalist kasutamist. Liikmesriigid peaksid selle töö aluseks võtma ning intensiivistama seda riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil.

Mis puudutab rahastamist, siis finantseerib komisjon juba praegu laste internetiturvalisuse teemalisi teadusuuringuid **programmi „Euroopa horisont“** raames. 2026. aasta tööprogrammis käsitletakse mõju, mis on digivahendite kasutamisel väljaspool kooli, ning see hõlmab haridustulemuste ja vaimse tervise teemalist teavitamist (vastavad projektid algavad 2027. aastal). Lisaks sellele saab komisjon määratleda **uued teadustöö finantseerimise prioriteedid**, samuti võimalused toetada turvalisi teenuseid ja lastele keskenduvat innovatsiooni avaliku ja erasektori otseinvesteeringutega.

Samal ajal tuleks tegutseda selle nimel, **et lapsed ei viibiks kogu aeg ainult veebimaailmas**. Programmi „Erasmus+“ toetab komisjon veebiväliseid keskkondi ja tegevust, kuna need on

laste arengu seisukohast eluliselt tähtsad, soodustades elutervet suhtlust ja pakkudes alternatiive ekraanikasutusele. Sellega kutsutakse liikmesriike niisiis üles tegema laialdasemalt kättesaadavaks taskukohased spordi või kunstiga tegelemise võimalused, noorteklubid, raamatukogud ja kogukonnakeskused. Õpetajatele, vanematele ja lastele sobiliku taristu loomiseks peaksid ELi liikmesriigid ja piirkonnad täielikult ära kasutama olemasoleva riikliku ja ELi rahastuse.

See töö peaks olema osa ulatuslikumast ja hoogsamast tegevusest nii liidu kui ka riiklikul tasandil eesmärgiga **mobiliseerida kõik olemasolevad vahendid hariduseks, teadlikkuse suurendamiseks ja heade tavade vahetamiseks**, et tagada laste turvalisust käsitleva integreeritud lähenemisviisi raames lastele digikeskkonnas paremad ennetus-, toetus- ja kaitsemehhanismid. Selles kontekstis võimaldab tootevastutuse direktiivi kiire ülevõtmine ja rakendamine defektsete toodete, sealhulgas digitoodete tõttu kannatanutel esitada hüvitisnõudeid ühesugustel tingimustel hüvitist.

3.3 Ulatuslikumad ELi poolsed toetusmeetmed

Laste kaitsmiseks internetis on lisaks haridusele ja meediakirjaoskusele äärmiselt olulised veel paljud täiendavad ELi poolsed meetmed. Nende seas on põhjalik lähenemine tervisele, eriti vaimsele tervisele, ning parem koostöö ja koordineerimine internetis leiduvaid riske ja laste vastu suunatud kuritegusid puudutavate küsimustega tegelejate vahel.

Komisjon võttis juba 2023. aastal vastu teatise tervikliku lähenemisviisi kohta vaimsele tervisele, mis hõlmas 20 juhtalगतust ja pakkus ligi 1,3 miljardi euro ulatuses rahastamisvõimalusi. Selle algatuse raames pandi suuremat rõhku kaasavusele ja haavatavate elanikkonnarühmade, sealhulgas laste ja noorte toetamisele. Praegu töötab komisjon koos UNICEFiga välja **ennetusmeetmete paketti**, mis aitab poliitikakujundajatel laste vaimset ja füüsilist tervist rohkem toetada. Meetmepakett lansseeritakse ülemaailmse vaimse tervise päeval 2026. aasta oktoobris. Paketis käsitletakse samuti probleeme, mis seonduvad digitaliseerimise mõjuga laste vaimsele tervisele. Peale selle teeb komisjon koostööd Maailma Terviseorganisatsiooniga, et **suurendada selliste vaimse tervise süsteemide suutlikkust**, mis tegelevad muu hulgas noorte vaimset tervist mõjutavate digitaalsete teguritega.

Lisaks võivad lapsed langeda kuriteo ohvriks. Juhul kui internetis toimunud kuriteo ohver, toimepanija või nii ohver kui ka toimepanija on laps, kohaldatakse ELi kriminaalmenetlusõiguse norme, eriti kuriteoohvrite õiguste direktiivi ja 2016. aasta direktiivi menetluslike tagatiste kohta. Kuritegevuse ennetamise puhul rakendatava raamistik on ELi karistusõigustik, sealhulgas ennekõike laste seksuaalset kuritarvitamist käsitlev direktiiv.

Lapsi internetis ähvardavate kuritegude hulgas on nii vihakuriteod, inimkaubandus, väärkohtlemine ja seksuaalne ärakasutamine kui ka värbamine organiseeritud kuritegevuse ridadesse ning vägivaldne äärmuslus ja terrorism. ELi eri õigusaktide täitmist tagavad ELi ja riiklikud asutused jätkavad koostööd ning kiiret teabe ja andmete vahetust, et võimaldada alaealistele tipptasemel kaitset. Tulevase **tegevuskavaga laste kaitseks kuritegevuse eest** püütakse anda sidus ja põhjalik vastus mitmesugustele kuritegevusega seotud riskidele, millega lapsed nii internetis kui ka väljaspool seda kokku puutuvad. Selle eesmärk on viia laste kokkupuude kuritegevusega miinimumi ning suurendada õiguskaitseorganite ja muude pädevate asutuste suutlikkust lapsi puudutavaid kuritegusid uurida ja nende eest vastutusele võtta. Selles keskendutakse laste toetamisele riiklikes karistussüsteemides. **Lapsekeskse lähenemise kohaselt on kõigi algatuste puhul alati kesksel kohal lapse huvid.**

3.4 Rahvusvaheline koostöö

Kooskõlas ELi rahvusvahelise digistrateegia on EL seni teinud lastekaitsealast koostööd Austraalia, Brasiilia, Kanada, Singapuri, Ühendkuningriigi ja Jaapaniga, lähtudes G7 ühistest põhimõtetest alaealiste kaitse kohta internetis⁹. Samuti on ta osalenud mitmepoolsetes, sealhulgas Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis peetud aruteludes¹⁰. Selleks et alaealisi internetis tõhusalt kaitsta on esmatähtis tugevdada liidu koostööd oma rahvusvaheliste partneritega. Asjaolu, et määrusega EU KIDS ACT käsitletakse võimalusi vähendada mõju, mida tehisintellekt juturobotite ja tehisarukaaslaste kaudu lastele avaldab, **toetab ELi õiguste- ja riskipühist lähenemist tehisintellektile**, mis pakub huvi paljudele tema rahvusvaheliste partneritele. Üldiselt suurendab kogu ELis rakendatav ühtne lähenemine laste kaitsele internetis kõnealuse rahvusvahelise koostöö tulemuslikkust, kujutades enesest kindlat orientiiri partneritega toimuvaks suhtluseks algatuse eesmärkide saavutamise nimel.

3.5 Järelevalve

Kindlasti tuleb pidevalt analüüsida alaealistele mõeldud digiteenuste arengut, nende mõju alaealistele ja tulemusi, mis on liidus käivitatud algatustel. Sidusrühmade, sealhulgas noorte ja laste õigustega tegelevate organisatsioonide ning vanemate ühenduste abiga **teeb komisjon edusammudest regulaarselt kokkuvõtte**. Ta jälgib käesoleva teatisega seotud meetmepaketi mõju ja tulemuslikkust.

Selle raames kontrollitakse **paketi mõju ja võimalikku vajadust vanusepiirangute raamistikku muuta**, et luua kindlapiiriline ja regulaarne andmekogumissüsteem, mõistmaks kõikjalt EList pärinevate alaealiste reaalseid kogemusi veebis. Raamistiku aluseks on laste osalus, ennekõike ELi lapse õiguste strateegia ja lastele parema interneti loomise strateegia BIK+ kohase ELi laste osalusplatvormi kaudu. Selle juures kasutatakse ära teadusuuringuid ning tööd, mis on tehtud digiteenuste määruse alusel ja algoritmilise läbipaistvuse ELi keskuses, mis jälgib laste internetiturvalisuse, uue tehnoloogia ja kasutusmustrite muutumist.

Järelevalves pööratakse erilist tähelepanu noorte vaimsele tervisele. Samuti kogutakse selle raames andmeid laste postiviisete veebikogemuste kohta, sealhulgas selle kohta, kas ja kui palju alaealised ennast internetis kindlalt ja turvaliselt tunnevad ning kuidas nende ekraaniaeg eri tegevusvaldkondade vahel jaguneb.

4. Järeldused ja edasised sammud

Käesolevas teatises esitatud raamistiku aluseks on selge veendumus, et tehnoloogiaettevõtete toodete turvalisuse eest vastutavad eeskätt need ettevõtted ise. **Euroopa lapsi peaksid kasvatama nende vanemad, mitte algoritmid.**

Luua tuleb digimaailm, kus **lapsed saaksid vabalt ja turvaliselt sirguda** ning kus neid kaitseksid Euroopa kesksed väärtused. Euroopa peab olema paik, kus ühtviisi helged on nii lapsepõlv kui vanaduspõlv. See on põhimõte, millest lähtudes tuleb reageerimise üle otsustada.

Erikomitee on tõendid esitanud, nüüd peavad liidu institutsioonid koos liikmesriikide, tegevusala esindajate, kodanikuühiskonna, koolida ja perekondadega **tegema teoks muutused**, mida kogu Euroopa lapsed ja vanemad soovivad: looma maailma, mille eesmärk on nende heaolu.

⁹ Pärast seda on need heaks kiitnud Brasiilia, Egiptuse, Keenia, India ja Lõuna-Korea liidrid.

¹⁰ G7 ühised põhimõtted, milles on määratletud alaealiste jaoks turvalisem ja julgem digikeskkond.

Komisjon teeb järgmist.

- Esitab ettepaneku **digitaalse õigluse akti** kohta.
- Esitab ettepaneku **vaadata läbi tarbijakaitsealase koostöö määrus**.
- Esitab ettepaneku vaadata läbi **audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv**.
- Esitab ettepaneku **tegevuskava kohta laste kaitsmiseks kuritegevuse eest**.
- Esitab **hariduspaketi**.